

T.C.
İSTANBUL
KÜLTÜR
ÜNİVERSİTESİ

UEBK 2016

25. ULUSAL EĞİTİM BİLİMLERİ KONGRESİ

"EĞİTİM BİLİMLERİNDE YENİLİKLER ve NİTELİK ARAYIŞI"

— BİLDİRİ ÖZETLERİ —

21-22-23-24
NİSAN 2016
ANTALYA

www.uebk.org

Kongreyi Düzenleyen Ulusal Eğitim Dernekleri
(Ulusal eğitim derneklerinin logoları alfabetik olarak yerleştirilmiştir.)

Kongreyi Destekleyenler

25. ULUSAL EĞİTİM BİLİMLERİ KONGRESİ 21-24 NİSAN 2016 / ANTALYA

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Nisan 2016, Ankara

Yayın-Proje: Didem Kestek
Dizgi-Grafik Tasarım: Didem Kestek
Kapak Tasarımı: Mehmet Gruşçu

Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No: 105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

kalmıştır. Ülkemizde her daim tazeliğini koruyan bu süreç zaman zaman tartışmaya açılmış ve konuyla ilgili platformlarda da fikir alış veriş yapılmıştır. Bilgi ve görüşlerin paylaşımı neticesinde tarihsel geçmişi boyunca öğretmen eğitimi birçok değişim ve yeniliğe de konu olmuştur. Özellikle bulunulan dönemde varlığını hissettiren eğitim anlayışları veya öğrenme yaklaşımları her zaman için öğretmen yetiştirme süreci içerisinde kendine yer bulmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar geçirmiş olduğu evrelerden sonra günümüzde artık modern, içinde bulunulan teknoloji çağına uyumlu ve güncel olaylara duyarlı bir öğretmen yetiştirme sisteminden bahsetmek yerinde olacaktır. Bu açıdan öğretmenin toplumdaki yeri ve önemi de tartışılmaktadır. Bilindiği üzere bir toplumun temel yapı taşı eğitim oluşturmaktadır ve bu açıdan eğitimciler büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu görev ve sorumluluk bilincini taşıyabilecek vasıfta ve karakterde öğretmen yetiştirilmesi ise günümüzün önem arz eden konularının başında gelmektedir. Mesleğinin gerektirdiği alan bilgisi ve genel kültüre sahip, çevresine duyarlı, ilgili öğretmenlere her zaman ihtiyaç vardır. Bu açıdan öğretmen yetiştirme süreci ne ölçüde kaliteli işlerse, o denli başarılı öğretmenler topluma kazandırılabilir. İşte bu süreç için destekleyici olan ise teknoloji eğitimidir. Teknoloji hayatın her kısmında kendine yer bulmaktadır ki bulunduğumuz çağda bilim ve teknoloji iç içe hızla ilerlemektedir. Dolayısıyla hayatın bütün aşamalarında olduğu gibi eğitim-öğretim süreci de teknolojiyle bütünleşme sürecindedir. İşte bu bütünleşme noktasında teknolojiyi daha sistemli olarak işe koşabilmek için teknoloji eğitimi konusuna vurgu yapılmaktadır. Teknoloji eğitimi konusu özellikle son yıllarda öğrenme-öğretme süreci için çokça tartışılan bir konudur. Öğrenme süreçlerinin teknolojiyle donatılması son yıllardaki çağdaş eğitim anlayışının olmazsa olmazlarındandır. Ancak sadece görsel bir donanım değil öğretim programları içerisinde de teknolojiyi katabilmek ancak teknoloji eğitimi ile sağlanabilecektir. Böylece teknolojiyi tanıyan, seven ve mesleki hayatında başarıyla kullanan öğretmenler yetişebilecektir. Teknoloji, öğretmen yetiştirme süreci içerisinde daha sistemli şekilde teknoloji eğitimi adı altında var olurken esasında görsel-işitsel ve web tabanlı birçok yeniliği de beraberinde getirmektedir. Bu yenilikler çerçevesinde de öğretmen yetiştirme süreci değişmekte ve gelişmektedir. Zaten günümüzün çağdaş eğitim anlayışına göre de teknolojik yeniliklerle bütünleşen bir öğretmen yetiştirme süreci hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda teknolojik araç-gereçlerin kullanılması yoluyla öğretmen yetiştirme süreci yürütülmektedir. Ancak her geçen gün yeni bir teknolojik ürünün daha hayatımızda yer bulmasına paralel olarak öğretmen yetişmeyi geliştirici programlar, etkinlikler ve donanımlar da ileriye dönük şekilde değişmektedir. Bu da ülkemiz açısından öğretmen yetişme sürecine olumlu yansıyan bir durum olarak görülmektedir. Dahası, teknoloji eğitim konusundaki tüm yeniliklere açık olarak programlar güncellik ilkesi çerçevesinde temellendirilmektedir. Bu çalışmada öğretmen yetiştirme sürecinde teknoloji eğitimi ve daha özeldir teknoloji kullanımının yeri ve önemi tartışılmaktadır. Bu amaca uygun olarak çalışmada betimsel yöntem benimsenmiş olup, ilgili yöntemlere göre elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmen yetiştirme, Teknoloji

Ortaokul Öğrencilerinin Sanal Zorbalık ve İnternet Saldırganlığı Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Fatma Kübra Çelen¹, Aygül Çelik¹, Süleyman Sadi Seferoğlu²

¹MEB

²Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri

Sunum Türü: Sözlü - Bildiri No: 0799

Bilişim teknolojilerinde özellikle son yıllarda yaşanan hızlı gelişmeler sayesinde bilgi kaynaklarına ve bilgiye erişim araçlarında dönüşümlerin yaşanmıştır. Bu teknolojiler günümüz toplumlarında bilginin üretilmesi, paylaşılması, iletişim, alışveriş gibi çok çeşitli durumlarda kullanılmaktadır. Bireylerin yaşamına kolaylıklar sağlaması nedeniyle de bu teknolojilerin kullanımı her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Ancak bu teknolojilerin toplumsal yaşamın her alanına girmesi, olumlu olduğu kadar birtakım olumsuz durumları da beraberinde getirmiştir. Sanal zorbalık da bir olumsuzluklardan biridir.

Zorbalık kavramı, bir birey veya grubun kendisini savunamayacak durumdaki bireylere yönelik olarak tekrarlayıcı biçimde gerçekleştirdiği saldırganlık içeren davranışlar olarak tanımlanır. Bir eylemin zorbalık olarak adlandırılabilmesi için kasıtlı biçimde zarar vermeyi amaçlaması, süreklilik özelliği göstermesi ve zorba ve mağdur arasında fiziksel veya psikolojik açıdan güç dengesizliğinin bulunması gerekmektedir. Sanal zorbalık ise bir öğrenciye veya öğrencilere yöneltilen, nedeni olmayan, zorba ve kurban arasında güç dengesizliğinin olduğu, tekrarlayıcı nitelikteki saldırganlığın veya zorbalık eyleminin teknoloji aracılığıyla yapılmasıdır. Gönderen kimliğinin belirsiz olduğu istenmeyen e-postalar, hakaret ve tehdit içeren, bir kişi ya da grubu karalamak için e-posta ya da kısa mesajlar ile yayılan ses, görüntü ve metinler, virüslü e-postalar gibi zararlı eylemler sanal zorbalık kapsamındadır. Sanal zorbalık olumsuz etkileri hem bireysel hem toplumsal boyutta ortaya çıkmaktadır. Sanal zorbalık eylemleri bireylerin duygusal, sosyal ve psikolojik açıdan gelişimlerine zarar verirken toplumsal ilişkileri de olumsuz etkileyebilmektedir. Öte yandan sanal ortamların hızla yaygınlaşarak toplumun her kesimi tarafından bilinçsiz bir şekilde kullanılmasıyla birlikte sanal zorbalık eylemine maruz kalma yaşının düşmesi de söz konusu olmaktadır. Bu nedenle teknolojinin ve sanal ortamların bilinçsizce kullanımıyla ciddi bir tehdit haline gelen sanal zorbalık konusunda çocukların görebilecekleri zararların ve topluma yansıtacak olumsuz etkilerinin önlenmesi kapsamında yaşanan/yaşanabilecek sanal zorbalık durumları ve ilgili farkındalığın artırılmasına yönelik yürütülecek çalışmalar oldukça önem arz etmektedir.

Sanal zorbalığı etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılması sanal zorbalığın önlenmesi konusunda fayda sağlayacaktır. Sanal zorbalığa uğrayan öğrenciler üzerinde yürütülen çalışmalarda bu öğrencilerin çeşitli psikolojik problemler yaşadıkları saptanmıştır. Araştırmalar öğrenciler arasında yaşanan sanal zorbalığın temel nedenlerinden birinin bozulan arkadaşlık ilişkileri olduğuna dikkat çekmektedir. Öğrencilerin, özellikle intikam almak amacıyla sanal zorbalık yaptığı birçok araştırmanın en temel bulgularındandır. Diğer yandan bazı öğrencilerin kıskançlık, bazılarının ise farklı alt kimliklere yönelik sahip oldukları olumsuz önyargılar nedeniyle sanal zorbalığa yönelmeleri söz konusudur. Yüz yüze ilişkilerde öğrenciler arasında farklı nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan zorbalık eğilim ve davranışları sanal ortamlarda da yaşanmaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de öğrenciler arasında giderek yaygınlaşan ve büyük bir kitlesel soruna dönüşme eğilimi gösteren sanal zorbalığın görünümünün, farklı gruplarla yapılacak yeni çalışmalarla irdelenmesinin alanyazına ve konuyla ilgili uygulamalara katkı getirebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışma kapsamında ortaokul öğrencilerinin sanal zorbalık, internet saldırganlığı, sanal mağduriyet durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşma sürecinde “Öğrencilerin sanal zorbalık ve internet saldırganlığı durumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?”, “Öğrencilerin sanal zorbalık ve internet saldırganlığı durumu sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” “Öğrencilerin sanal zorbalık ve internet saldırganlığı durumu, bilgisayar ve interneti kullanım durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorularına yanıt aranmıştır.

Araştırma tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim yılında Ankara’nın iki merkez ortaokulunda öğrenim görmekte olan 5. 6. 7. ve 8. sınıfta okuyan toplam 119 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanması sürecinde “Siber Zorbalık ve İnternet Saldırganlığını Tarama Ölçeği” başlıklı bir ölçek ve araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Öğrencilerin sanal zorbalık ve internet saldırganlığı durumları cinsiyet, sınıf düzeyi, bilgisayar ve interneti kullanım durumları gibi değişkenler açısından karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu kapsamda verilerin analizinde bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi gibi istatistiksel analizler kullanılmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan sorunlardan biri olan sanal zorbalığın çocuklar için önemli bir tehdit olabileceği noktasından hareketle çocukların interneti amaçlarına uygun, güvenli ve bilinçli kullanabilmeleri açısından bir farkındalık oluşturulması ve bu kapsamda sunulacak önerilerle öğrencilere, ebeveynlere, okul yöneticilerine ve öğretmenlere rehberlik edilebileceği düşünülmektedir. Özellikle de çocukların bilinçli, doğru ve güvenli internet kullanımı konusunda erken yaşlardan itibaren bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri ile olası sanal zorbalık, sanal mağduriyet gibi sorunların yaşanma ihtimali en aza indirgenebilir.

Anahtar Kelimeler: İnternet saldırganlığı, Sanal zorbalık, Sanal mağduriyet, Tehditler